

NEODADA, POP ART, NEOFIGURATIVNÍ TENDENCE

BEATNICKÉ Hnutí

- umělecké a literární hnutí
- především v NY, Los Angeles a San Franciscu
- vznik druhá polovina 50. let
- pojem „beat“ Herbert Huncke
- Jack Kerouac, Allen Ginsberg
- vliv na hippies

RYSY

- nonkonformním způsob života
- opozice vůči tradičnímu způsobu života
- vlastní styl prostřednictvím každodenních zkušeností (toulání se po USA, happening, experimentování s drogami)
- literatura: vztah mezi autorem a čtenářem
- zen-buddhismus, jazz

JACK KEROUAC

- americký spisovatel
- autobiografické romány
- vnímavý, citlivý, těžké deprese -> otisk v románech
- pocit stísněnosti, zoufalství, bolesti žití
- ovlivněn asijskými vlivy (zen-budhismus a stará čínská poezie)
- NA CESTĚ

ALLEN GINGSBERG

- americký básník
- zavrhoval konvence a mravní ukázněnost -> nekomfortní způsob života, dobrovolně se toulal po USA a Evropě (sekty, rozpory se zákonem)
- cíl: šokovat, provokovat
- nové vize se prolínají s realitou
- nesouvislé a intimní pasáže
- LSD nápomocné ke světovému míru
- KVÍLENÍ

NEODADA

- audiovizuální a literární směr, který má podobnosti s dřívějším Dada
- 60. léta, USA, Barbara Rose definovala hnutí
- Jasper Johns, Robert Rauschenberg, Claes Oldenburg, CY Twombly

- 50. a 60 léta: neoavantgarda, nesourodost, abstraktní expresionismus jako oficiální umění
- nové pokusy s monochromy, zájem o nalezený objekt

RYSY

- opozice k abstrakcionismu
- moderní materiály
- popuární obrazy
- absurdní kontrast
- praktiky od Marcela Duchampa a Kurta Schwitterse

MARSCHALL MCLUHAN

- kanadský filosof, spisovatel, literární kritik a mediální teoretik
- jeden z nejvýznamnějších teoretiků masových médií a sociologů kultury
- „globální vesnice“
- psychologické a sociologické důsledky masových médií

Rauschenberg, Monogram, 1955-59, freestanding combine, 106.6 x 160.6 x 163.8 cm

JASPER JOHNS (1930)

- americký malíř a grafik
- jeden z nejdůležitějších představitelů amerického pop artu (ale řazen k předchůdcům)
- počátek: abstraktní expresionismus -> pop art
- přemostění mezi radikálnějším podobou neodada a raným pop artem
- inspirace pro minimalisty
- ponechával volbu mezi uměním a realitou otevřenou
- kladl důraz na nezávislost díla a uměleckého subjektu
- jeho názor ovlivněn projevem války: studená válka, válka v Koreji
- práce interpretovány jako výraz psychického nebo duševního rozpoležení umělce
- prohlásil, že není popartovým umělcem

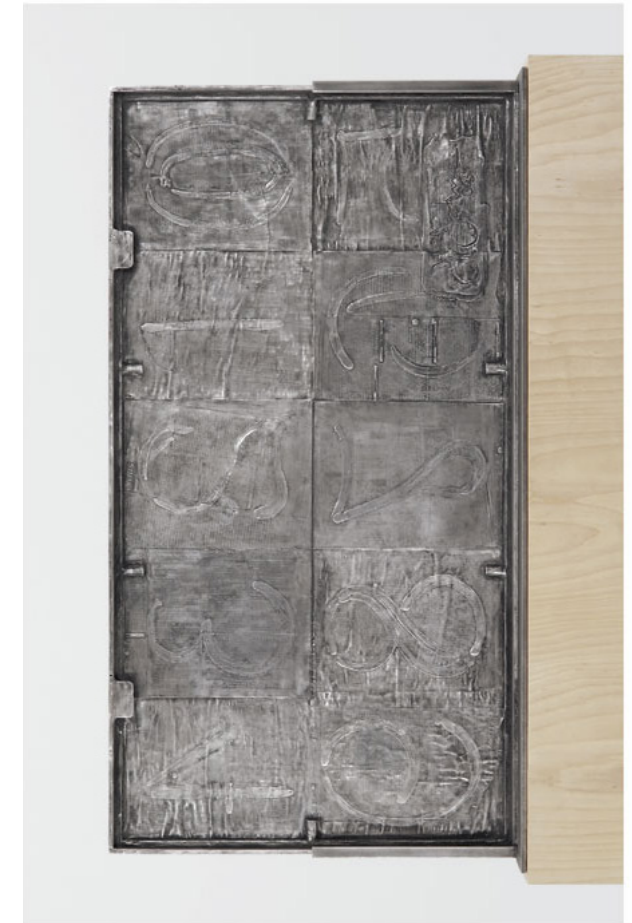
RYSY

- rozsáhlá plátna
- široké a výrazné tahy štětcem
- hravost, vtip
- malba podle šablon: předvytvořené, konvenční, odosobněné, faktické -> pole plošnosti
- enkaustika, olejomalba, koláže
- vztah malba a objekt
- odosobněné malby

TÉMATA

- vlajky
- terče
- čísla
- motivy každodenního života -> inspirace pro americká pop

Johns, 0-9, 2008, hliník, 52 x 97 x 3 cm

VLAJKA

- první zásadní práce
- „je to vlajka a je to obraz zobrazující vlajku“
- analogie vlajky
- „vlajka není motiv obrazu, obraz je vlajka“

Johns, Three Flags, 1958, enkaustika
na plátně, 77.8 x 115.6 x 11.7 cm

Johns, Target, 1961, enkaustika a koláž na
plátně, 167.6 × 167.6 cm

ROBERT RAUSCHENBERG (1925-2008)

- americký předchůdce Pop artu
- fotografie, tisk, sítotisk, malba, performance
- využil vládního programu G. I. Bill
- happening -> prostor a rovina
- zavrhl abstraktní expresionismus pro jeho vážnost
- obdivoval Duchampovu Fontánu
- Leo Castelli ho podporoval

40. léta

- historie umění
- chtěl studovat v Paříži (krajina a urban scény v tradičním stylu)
- podpora univerzity umění Kansas City Art Institutes
- BCM (Josef Albers -> redukce formy a barvy)
- návrhář výloh prodejen a filmové kulisy

50. léta

- Susan Weil: série figurálních „rayogramů“ -> zájem o index
- tzv. bílé malby (akustické ticho), monochromní bílá plátna -> John Cage
- černé a červené malby -> velké prostory, koláže, objekty
- „combine paintings“ a „combines“

60. léta

- experiment v tisku
- fotografie
- performance

Erased de Kooning Drawing, 1953, traces of drawing media on paper with label and gilded frame, 64.14 cm x 55.25 cm x 1.27 cm

Canyon, 1959, combine, 207.6 x 177.8 x 61 cm

RYSY

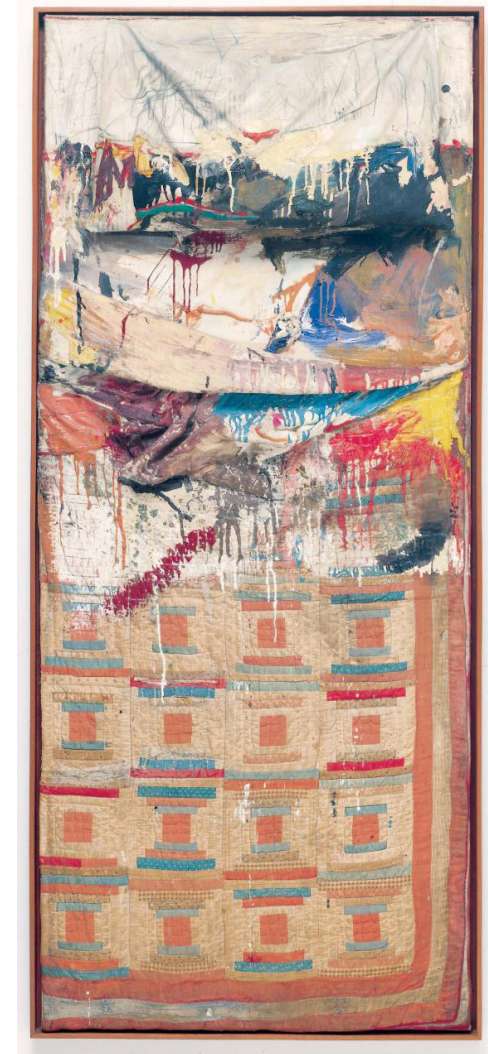
- objekty každodenního života
- velké formáty
- koláže, asambláže
- obrazy zaplňoval: plakáty, dopravní značky, dráty, dřeva, trávu, kozy, vycpaná kuřata
- tradiční malířské techniky, současné umělecké postupy
- dopravní značky, typografie
- opotřebované a vyhozené věci

Rauschenberg, Odalisk, 1955-58, Freestanding combine, 210.8 x 64.1 x 68.8 cm

Rauschenberg, Music box, 1951, Wood crate with traces of metallic paint, nails, three unattached stones, and feathers, 27.9 x 19.1 x 23.5 cm

Rauschenberg, Bed, 1955, Oil and pencil on pillow, quilt, and sheet on wood support, 191.1 x 80 x 20.3 cm)

POP ART

- vznik 50. léta, USA a Británie, pod kapitalistickou, technologickou kondicí v industriální společnosti
- reakce mladých výtvarníků na změny poválečné společnosti
- = nový smysl pro moderní velkoměstskou, sociologickou a průmyslovou skutečnost
- z Dadaismu, Duchampa (nůžky a lepidlo -> štětec, umělecké prostředky -> ilustrované časopisy)
- obraz avantgardy, protiklad vln abstrakce
- USA: ekonomická prosperita, GB: ničující důsledky 2. sv. války, londýnské ulice plné komerčních reklam -> nemohli odolat
- Independent Group jako předchůdce amerického i britského popu
- absence politického záměru, žádná výrazná struktura ani program ani skupinové výstavy, kolektivní termín pro umělecký fenomén
- 1955, Lawrence Alloway v souvislosti masových prostředků
- mezinárodní scéna 1964: benátské bienále
- masová kultura již prapůvod v meziválečném období
- avantgarda -> křiklavé protiklady
- Lucy Lippardová a Lawrence Alloway zastánci
- měli to rozdělené
- „Medium je zpráva“ jako slogan 60. let
- někteří z Nového Realismu
- NY se stává světovým ohniskem současného umění
- happening: opačný pól pop artu
- první období: témata inspirované technikou, velkoměstem, sériové produkty
- druhé období: protiklad k figurální tvorbě, abstrakce, velké formáty a čerpání z masové kultury
- třetí období: snaha spojit umění s velkoměstem využitím výrobků typicky velkoměstských, nový rozkvět gurálního pop artu, kresby, asambláže pohlednic a fotografií lepené stoly nebo dvěře, generace žijící od počátku v konzumní kultuře, jiné vnímání než předchozí generace

RYSY

- opuštění konvencí a zavedení nových
- důraz kýčovitosti
- ironie a kritika
- barevnost obyčejna
- komerční banálnosti
- komiks, tiskové fotografie, potraviny z papírové drti a umělé hmoty, neony, reklamy
- předměty denní potřeby
- přejímání motivů a technik ovlivněných populární hudbou
- obvyklé spojení s masovými médii, komerční základ
- příbuznost více s abstraktním uměním než s realismem
- kliše a opakování

Lichtenstein, Yellow and green bushstrokes,
screenprint on paper, 565 x 724 mm

Warhol, Red Jackie, 1964, print on heavy paper, vibrant color-fast inks, framed in a contemporary black, 12.5"L x 1.875"W x 12.5"H

BRITSKÝ POP ART

- po 2. sv. válce Independent Group: výzkum v oblasti kulturního průmyslu
 - ne jenom umělci, skupina zaměřená na širokou škálu aktivit - výstavy, přednášky, diskuze
 - umělci, teoretici, architekti
 - předchůdci britského a amerického popu
 - = studijní skupina, která se zaměřovala na širší škálu aktivit - zejména organizování výstav
 - zájem o populární kulturu a konzumní společnost
 - klidná a objektivní gesta
 - Reynier Banham -> L. Alloway
 - těžiště: Royal College of Art
 - organizace výstav: určité sdělení, netradiční instalační řešení
 - mamsédia jsou komplexnější a méně inertní
-
- pozvolný vývoj
 - klidná gesta, téměř abstraktní

TÉMATA

- subkultura
- folk
- mediální obrazy
- nové technologie - design
- konzumní zboží

Hamilton, Interior II, 1964, Oil, cellulose paint and collage on board, 121.9 x 162.6 cm

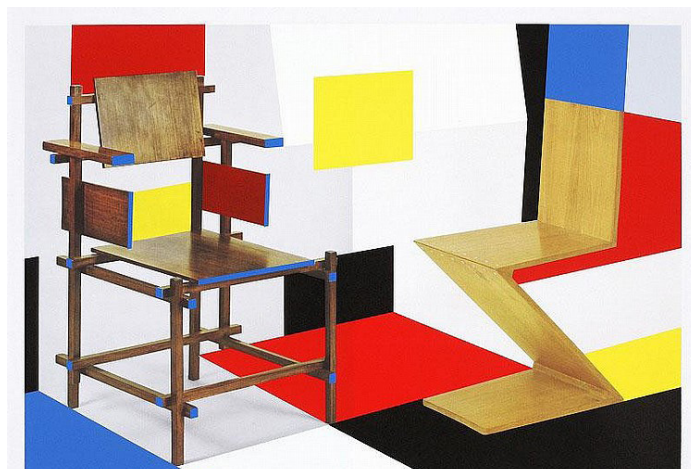
RICHARD HAMILTON (1922-2011)

- britský malíř, tvůrce koláží
- zhotovoval reprodukce pro Duchampa
- kombinování foto prvků v jiné foto realitě, než jaká byla v původním materiálu MOJE MARILYN
- 50. léta: problémy při používání masových médií
- často se hádal, každý půl rok ukazoval své práce v Hannover Gallery
- psal o své tvorbě
- obrazy působí nesouvisle a episodicky
- po škole jako technický kreslíř -> studium umění

RYSY

- koláž, malba
- symboly masmédií, populární kultury a reklamní triky 60. let
- kombinace tehdejších kulturních vlivů
- postrádání barevnosti amerického pop artu
- politická témata (poslední práce)
- figurální tvorba
- stále měnící se barevnost

Hamilton, Putting on the Stijl, 1979, collotype and screenprint, 30 x 42cm S.49.8 x 95.8cm

Hamilton, Just What Is It That Makes Today's Homes So Different, 1956, collage

PETER BLAKE (1932)

- britský umělec
- obaly na desky (např. pro Beatles)
- získal mnoho ocenění
- učil na Royal College of Art
- sběratel
- reprodukoval obrazy

RYSY

- malované koláže (někdy do nich přidával fotografie)
- obraz vtvářel s jemností
- obrazy doprovázel světskými předměty (láhev minerálky, balení margarínu, noviny)
- zelené pozadí
- využíval průmyslově vyrobené výtvarné předměty - obálky časopisů, pohlednice, fotografie populárních hvězd

Blake, On the balcony, 1955,
oil, 121 x 91 m

DAVID HOCKNEY (1937)

- anglický malíř, kreslíř, grafik, scénograf, fotograf
- intelektuál
- tisky, portréty přátel, scénické návrhy
- vidí synestetické barvy v reakci na hudební podněty
- také obrazy, které pop art neodpovídají
- nezajímá se o masovou spotřebu, ani o řvavou symboliku

RYSY

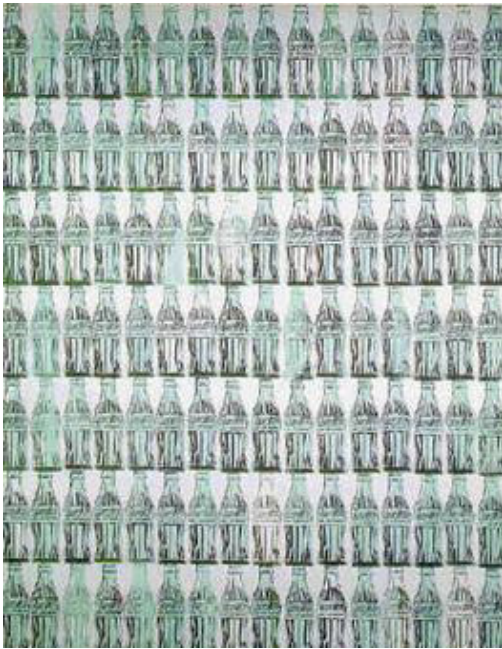
- nástin neskutečnosti
- dětský malířský styl -> bezstarostná nevinność a jasná iluminace
- zajímá ho světlo (Matisse, Bonnard), ne duch kina a reklamy

Hockney, Tea Painting in an
Illusionistic Style, 1961, oil
paint on canvas, 2325 x 830 x
38 mm

AMERICKÝ POP ART

- výraznější
- neosobní a šablonovitý styl
- idea progresu, mediální továrny v Hollywoodu
- 40. a 50. léta: mladí experimentující umělci a odvážní obchodníci -> Manhattan

Warhol, Green Coca-Cola Bottles, 1962, oil on canvas, 209.6 cm × 144.8 cm

Warhol, Campbell's Soup Cans, 1962, Synthetic polymer paint on canvas, 51 cm × 41 cm

Lichtenstein, Sunrise, 1965, Offset lithograph on lightweight, white wove paper, 46.5 × 61.7 cm

ANDY WARHOL (1928-1987)

- nejznámější představitel amerického pop artu
- svým životem a tvorbou pop art neustále podporoval
- malíř, grafik, filmový tvůrce, manažer The Velvet Underground
- komplexní práce
- ilustrátor reklamních předmětů -> malíř, režisér avantgardních filmů
- moderní masmédiu proměnil v estetickou oblast umění, fotografie a film do galerií
- jeho dětství vliv na tvorbu (omalovánky, příběhy, opakování)
- inspirace z Japonska a Indie (východní náboženství, aura zenu, pasivita proti činnosti, osvícení zkušeností a intuitivní vhled)
- zbavuje obraz každého náznaku realismu
- záměrně naznačené paralely mezi uměleckou galerií a supermarketem
- 1991: Warhol Muzeum v Pittsburghu

TÉMATA OBRAZŮ

- opakování stejných motivů
- nekonečné série
- z říše konzumu a brakových časopisů

Warhol, Four Marilyns, 1962, acrylic, silkscreen ink and graphite on canvas, 73 x 55.2 cm

Warhol, Flowers, 1964, Offset lithograph, 58 x 58.6cm

50. léta

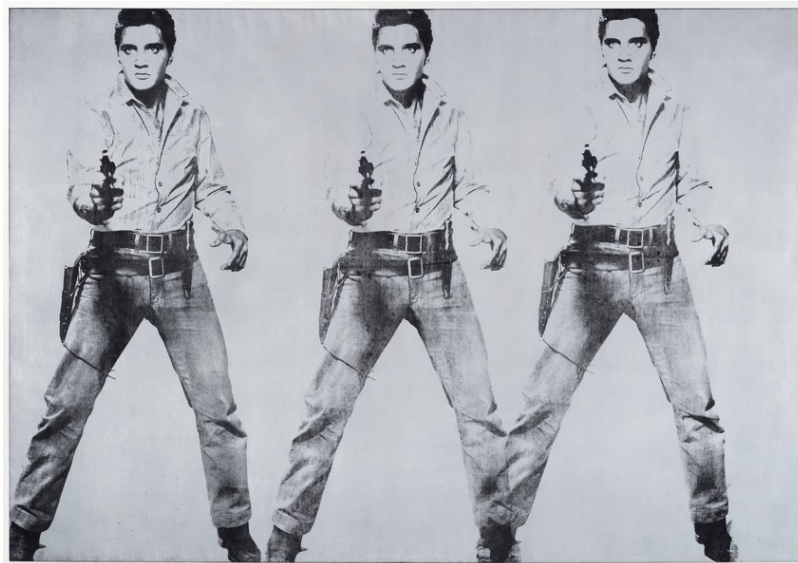
- komerční umělec
- navrhuje reklamní kampaně, ilustruje povídky v časopisech
- navrhuje boty, aranžuje výkladní skříně
- kreslíci sezení

60. léta

- snaha prosadit se ve světě vysokého umění, komiksová tematika
- proslavil se jako malíř (využití sítotisku)
- sítotisk: kolektivní práce, série, nenapnutá plátna -> jiná kompozice, často motivy spotřebního zboží
- portréty hvězd, časopis Interview, film
- zobrazoval dolarové bankovky, celebrity, značkové produkty a obrázky z noviových útržků
- série DO IT YOURSELF
- Factory

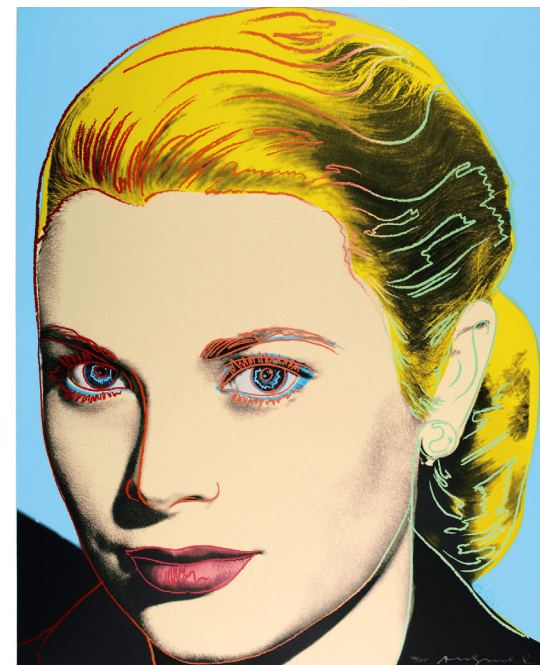
80. léta

- Warhol Tv
- vrátil se k malbě, spolupráce s Basquiatem

Warhol, Triple Elvis, 1963, silver paint, spray paint, and silkscreen ink on linen, 208.92 cm x 300.99 cm)

Warhol, Grace Kelly, 1984, Original Silkscreen, 102 × 81 cm

ROY LICHTENSTEIN (1923-1997)

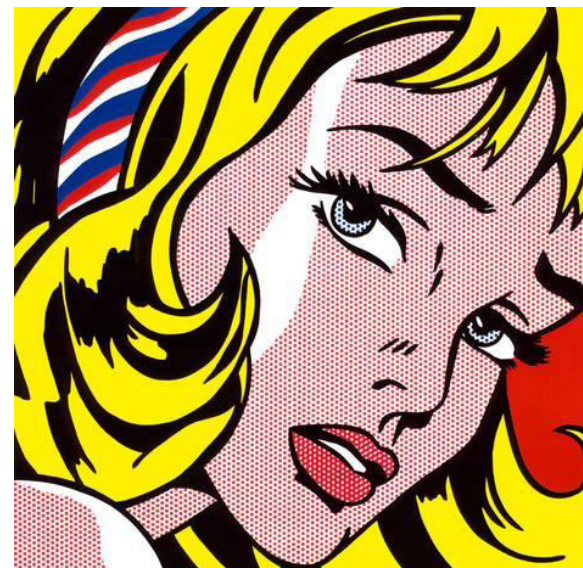
- americký malíř a sochař
- G. I. Bill
- typický představitel pop artu
- zaujat jazykem a formou než námětem
- zájem o mechanické produkty
- využíval obrazové možnosti kreslených seriálů
- dvě úrovně práce: specifická kresba a směr klišé
- malba spíše abstraktní než realistická
- inspirace: experimentální formy umění (happening např), kubisté
- složitější prostředky než Warhol
- technický kreslíř, návrhář oken a výrobků z plechu

RYSY

- viněty
- textové bubliny
- výrazné citoslovce
- rastry nízkonákladového barevného tisku
- šthlejší a elegantnější abeceda
- probouzení vášnivých pocitů
- ironický podtón
- tahy štětce
- parafráze k 19. století

Lichtenstein, Maybe, 1965, 152.4 cm
× 152.4 cm

Lichtenstein, Girl with hair ribbon, 1965, Oil
and magna on canvas, 121.9 x 121.9 cm

50. léta

- rozdělení barev
- první malby byly obaly na žvýkačky
- malba založena na ironicky distancovaných reinterpretacích moderního evropského malířství

60. léta

- komerčně připravená plátna
- oleje, magnezit
- před malbou vždy kresebná skice
- komiksová témata

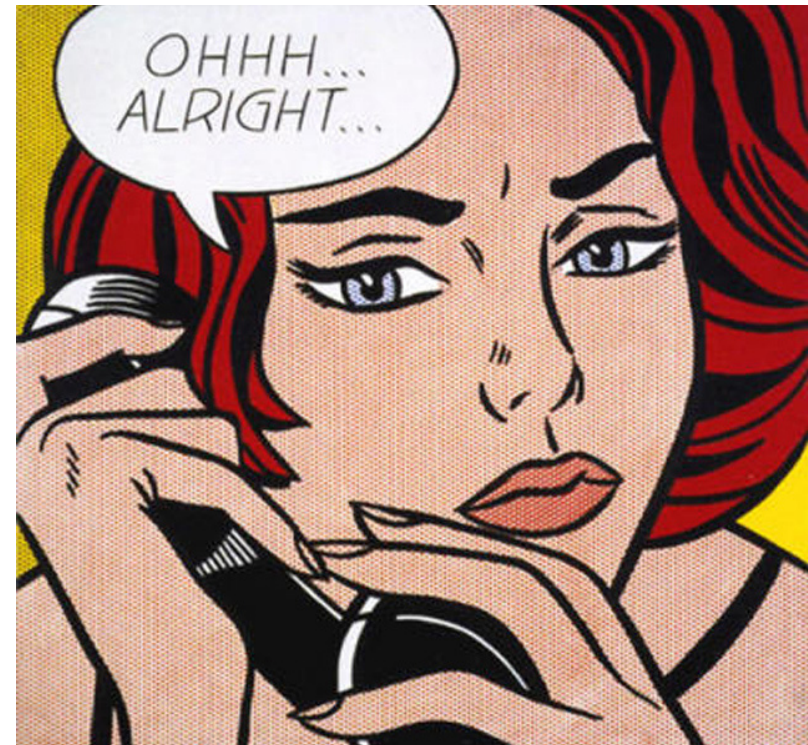
70. léta

- práce s linií
- složitější prostředky než Warhol
- zřekl se ační malby

Lichtenstein, Sandwich and Soda,
1964, Screenprint on polystyrene,
485 x 584 mm

Lichtenstein, Ohhh... Alright...,
1964, 91.4 cm × 96.5 cm

NOVÝ REALISMUS

- 1960, Pierre Restany
- reakce na umění středního proudu
- nový realismus = nové vnímání reality
- chtěli znovu upozornit lidi na věci, které jim již dávno zevšedněly
- inspirace: dadaismus, objekty Kurta Schwitterse, surrealismus
- atypické výtvarné postupy (kumulace, slisování, komprese)
- proti abstrakci
- chtěli registrovat sociologickou realitu a konzumu (odsuzovali) bez politického záměru
- „využívat v umělecké produkci částí skutečnosti jak výrazových uměleckých prostředků“
- skupinový charakter

Klein, Anthropometry, 1960, Pure pigment and synthetic resin on paper laid down on canvas, 156.5 × 282.5 cm

Spoerri, Carnaval des Animaux Ziege, 1995

César Baldaccini, Sans titre, 1954
Compressed silver objects, 121/4 x
43/4 x 43/4 in

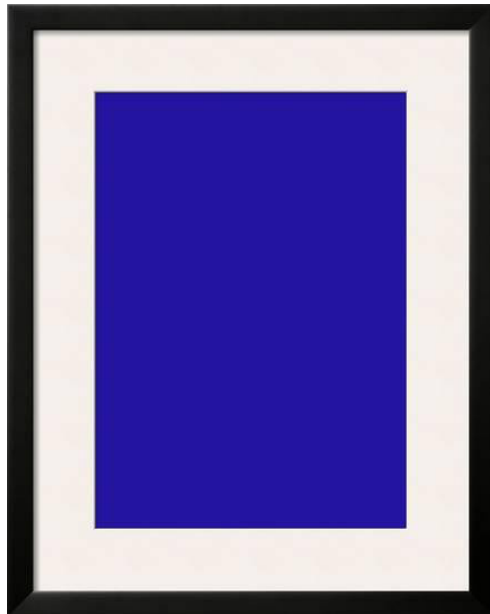

YVES KLEIN (1928-1962)

- francouzský umělec
- nejvýraznější představitel Nového Realismu
- malířská rodina
- schopnost ovlivnit divákovy city a zprostředkovat pocit duchovna
- spojoval materiální skutečnost s meditacemi
- vynalézavě pracoval s fyzickou přítomností barvy
- judo, zen-buddhismus
- vizionář, studoval Rosencrucianskou filosofii
- vliv na umění 2. poloviny 20. století
- konceptuální umění, performance, intervence do veřejného prostoru
- mezinárodní patent na modrou barvu v odstínu IKB
- proti tradiční malbě olejem
- ANTHROPOMÉTRIES

RYSY

- krajina, tělo
- konceptuální umění
- monochromní obrazy
- ultramarínová barva
- malby Ohněm
- spiritualita

Klein, Blue Monochrome, 1961

Klein, Anthropometry: Princess Helena, 1960, Pure pigment and synthetic resin on paper laid down on canvas

ARMAN ARMAND FERNANDEZ (1928-2005)

- francouzský malíř a sochař
- pracoval s objektem
- proti abstraktnímu expresionismu
- následuje dadaistický princip povýšení objektů a aspektů každodenního použití na objekty uměleckého zájmu
- musel ze školy, protože nesouhlasil s konzervativní výukou
- buddhismus, astrologie, Van Gogh
- své dílo rozdělil do konstruktivního a destruktivního směru
- první fáze: odpadky z popelnic a odpadkových košů zaléval do plexiskla POUBELLES
- portréty: obsah z košů na papír do plexiskla
- bez kompozice

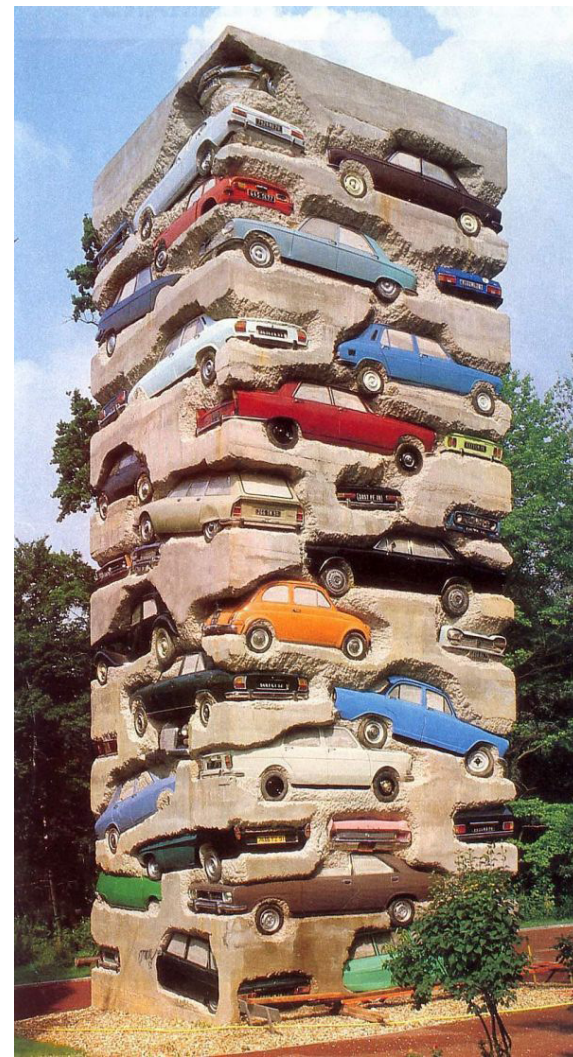
RYSY

- asambláže (víčka od láhví, skleněné oči, injekční jehly a stříkačky, nedopalky cigaret, malířské štětce)
- otisky razítek
- zalívání odpadků do plexiskla
- nahromadění průmyslových produktů, akumulace
- organické zbytky do polyesteru

Arman, Poubelle de Jim Dine, 1961

Arman, Long Term Parking, 1982, 60
Automobiles embedded in concrete,
19.5 meters high

NIKI DE SAINT PHALLE (1930-2002)

- francouzská malířka, sochařka a filmařka
- monumentální sochy
- ovlivněna surrealismem a pop artem
- šlechtická rodina
- fotomodeling, experimentální umění
- obrazy ze sáčků naplněných barevnou tekutinou, do kterých se střílelo
- > náhodné různobarevné cákance
- plastiky z barevně pomalované papier maché
- sochy: velké, barevné, v pohybu, tančící

Niki de Saint Phalle, Gwendolyn, 1966,
Musée Tinguelyl, Switzerland

Le poète et sa muse, 1976, painted
resin, 50 x 23 cm

CÉSAR BALDACCINI (1921-1998)

- francouzský sochař
- lisované objekty
- po vzoru Picassa a Gonzálese svažoval s humornou fantazií t z částí šrotu nalazeného na haldách odpadků figurativních nebo poloabstraktní plastiky
- 1960: vrakoviště, nejnovější americký lis -> komprese
- auto jakousi paměti
- pak i performace
- pod vlivem pop artu začal pracovat s odléváním LE POUCE

César, Le pouce, 1965, 1,85 m high et 400 kilos

DANIEL SPOERRI (1930)

- švýcarský umělec a spisovatel
- vycházel z dadaistické teorie náhody
- fixoval stopy života, například zbytky jídla po přátelském setkání přilepil nebo jakkoliv upevnil na desku stolu, na krabici, na zásuvku
- 1961: zavěsil na zed desku stolu s připevněným jídlem jako obraz
- podobenství našeho smyslového, vitálního, neuklizeného, špinavého světa
- sbíral životní příběhy, náhodné předměty, které využíval ke stále novým obsahově bohatým sestavám
- pozdější asambláže: přeplněn kýčovitými obrázky rozvěšenými mezi vodovodními kohoutky, protéžami, lebkami zvířat, noži a vidličkami

Spoerri, table du restaurant de la city gallery, 1965

CHRISTO (1935) A JEANNE-CLAUDE (1935-2009)

- od roku 1958 rozvíjení asambláže
- zabalovali do hrubých plastických plen nebo látek a ovazoval šňůrou láhve, boty, nábytek, dětský kočárek, nákupní vozík, motocyků
- se svou ženou se zaměřil na pozornost veškeré výlohy zboží
- zasáhli do prostoru
- 70-71: přetáhli v Coloradu přes celé údolí oponu, 83: obklopili v Miami celý ostrov látkou a 95: zabalili v Berlíně budovu říšského směnu

Christo and Jeanne-Claude, Wrapped Coast, 1968

Christo and Jeanne-Claude, The Pont Neuf Wrapped, 1975

HYPERREALISMUS VE SVĚTĚ A U NÁS

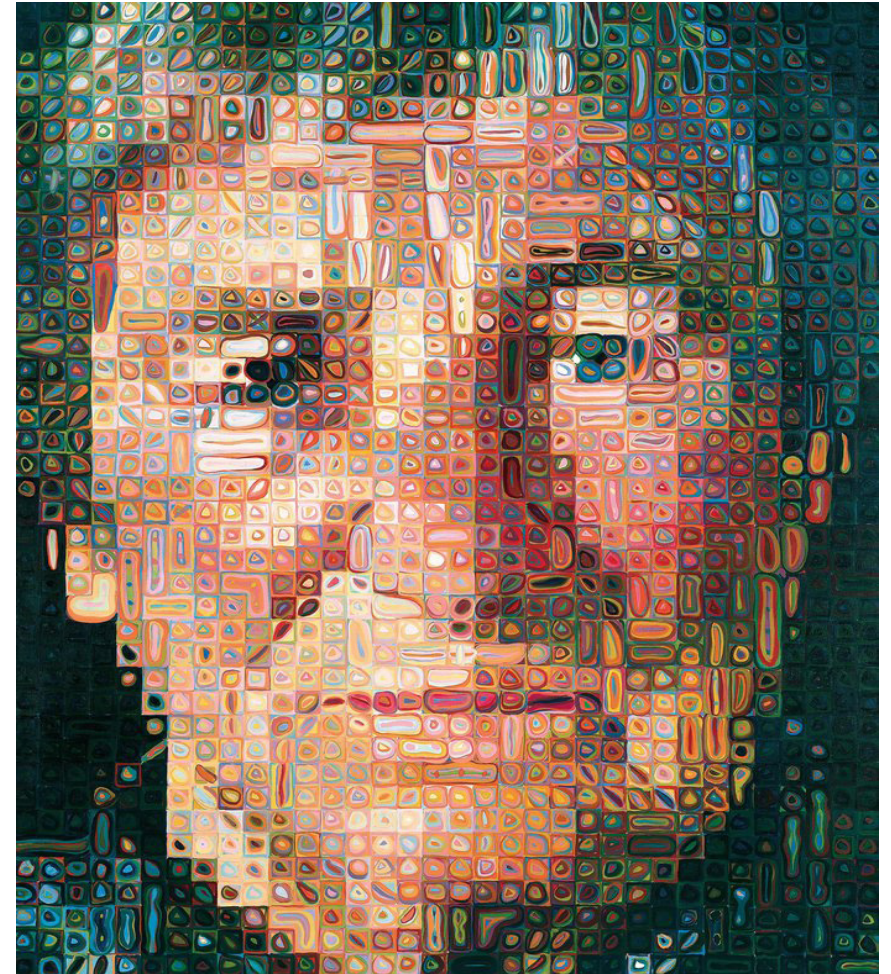
- 60. léta, USA
- malířství, sochařství
- jako určité logické pokračování pop-artové předmětnosti
- není přesně vymezeným hnutím
- nevyhýbá se počtům baroka a kubismu
- většina maleb napodobuje fotografie a sochy jako odlitky těl
- kritika nepřijímala pro chladný a neosobní nádech, všední, průmyslová témata
- soustředění na detail, objemovost, vnější rysy skutečnosti, individuálnost
- stříkací pistole, tečkování akrylem, olej
- hyperrealismus x fotorealismus
- analytické a ostré zobrazení skutečnosti
- pojetí reality založené na odstupu reality
- zabývá se otázkou skutečností a skutečností iluze
- fotografie jako inspirační činitel (Theodor Pištěk)
- protínání s konceptuálními přístupy (Zdeněk Beran)
- dotýkání minimalismu a konkrétního umění (Theodor Pištěk)

CHUCK CLOSE (1940)

- americký malíř a fotograf
- malba založená na fotografii
- portréty v billboardové velikosti
- zobrazuje sebe nebo osoby blízkého okolí
- vysoká technická virtuosita - přepisuje a zvětšuje fotografie
- stříkací pistole
- 60. léta: prozkoumávání vztahu mezi portrétováním a abstrakcí
- vynalezl techniku, která mu dovoľovala pokračovat s s produkováním vysoce inventivní práce, která prozkoumávala nové cesty reprezentace lidského obličej
- podporoval abstraktní expresionismus

RYSY

- olej, akryl
- minimální množství pigmentu
- hladký povrch jako fotografie
- monumentální rozměr
- různobarevné body -> celkové shlednutí pouze z dálky
- tisky v červené, modré, žluté a černé barvě
- proces, recyklace

Chuck, Agnes, 1998, Oil on canvas, 260.4 × 213.4 cm

THEODOR PIŠTĚK (1932)

- malíř, kostýmní výtvarník, scénograf, bývalý automobilový závodník
- filmové kostýmy a dekorace
- člen skupiny Máj
- pradědeček František Ženíšek
- prostor jako labyrint, prostor zdobený jako prázdno a ticho, jako zpochybnění obrazu a předmětnosti
- efekty a tvar až k estetické dokonalosti a božské geometrii
- k surreálním vizím
- malby skrytých nebo zmizelých předmětů, ženských figur zahalených draperií, k nebeským ptákům
- nikdy nešlo o přepis fotografie x vlastní iluze světa aristokraticky čisté formy, vizuálních hyperprostorů i romantických vizí
- o svých obrazech a textech nemluví jako o imitaci skutečnosti, ale jako o svém romantickém vztahu k ní

Pištěk, Rodinný portrét, 1976,
Museum Kampa

Pištěk, Ecce Homo, 1983,

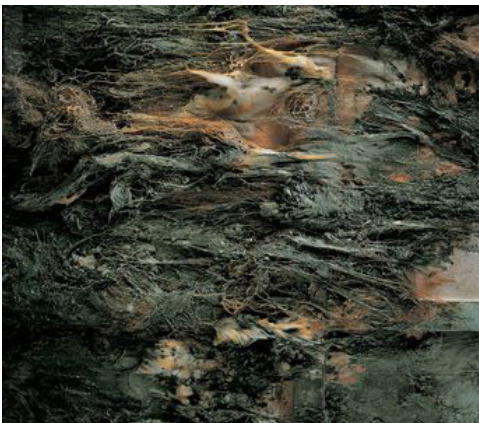

ZDENĚK BERAN (1937-2014)

- malíř, vysokoškolský pedagog
- objekty, instalace
- inspirace: česká avantgarda (Kubišta), francouzská moderní malba
- konec 50. let: figurativní obrazy, expresivní styl
- tašismus, informel Konfrontace 1960
- 2. polovina 60 let: návrat k figuraci
- od 70. let: velkoformátové veristické kresby
- 80. léta: environmentální akce
- 90. léta: hyperrealismus
- nechtěl zachytit skutečnost, ale vyjádřit elativity obrazu a jeho omezenosti při zachycování viděného
- série Kufrů: zchátralost, devastace, marnost

RYSY

- motiv proměny předmětu v mrtvou hmotu, stárnutí, deformace tvaru, vyprazdňování obsahu a konečný zánik
- něco v obraze zůstává stále nedořešeno
- vytváří prostředí, v nichž je obraz pohou jednotkou
- emocionální uvažování
- vstvení do vyšších reliéfů
- množství nepotřebných materiálů (dřevo, kov, lepenka, sololit, sláma apod)

Beran, Ukázková struktura na rubu, 1988, pigmenty, izolační vlákna, akrylová disperze, epoxid, překližka, 215,5x152 cm

Beran, Odvrácená strana torza II, 2005, olej, akrylový tmel, alkapren, sláma, plátno, 201x278 cm

<http://www.artmuseum.cz>
<http://www.artslexikon.cz>
<http://www.tate.org.uk>
<https://www.sfmoma.org>
<https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/22545-andy-warhol.html>
https://www.moma.org/learn/moma_learning/themes/pop-art

Klaus Honnelf, *Pop-art*, Praha: Slovart, 2005.

Tilman Osterwold, *Pop Art*, Köln : Taschen, 2003, s. 41, 53-55, 63-69, 145-150.

Ultra Violet, *Má léta s Andym Warholem*, Praha : JK, Jan Kanzelsberger, 1991, s. 22-28, 43-49, 102-114

Thierry De Duve, *Cousus de fil d'or : Beuys, Warhol, Klein, Duchamp*, Villeurbanne : Art édition, 1990, s. 27-51

Andy Warhol, *Popismus: šedesátá léta očima Andyho Warhola*, Praha : Argo, 2016, s. 13-138.

Lawrence Alloway, *Roy Lichtenstein*, New York: Abbeville Press, 1983.

Tomáš Pospizsyl, *Před obrazem*, Praha: OSVU, 1998, s. 21.

Mary Lynn, *Rauschenberg: art and life*, New York : Harry N. Abrams, 2004.

Jaroslav Sedlář, *Nový realismus*, *Universitas*, 2009, č. 4, s. 55-63

Hyperrealismus: Theodor Pištěk, Zdeněk Beran, Pavel Nešleha, Karel Balcar, Blanka Valchářová, Richard Štipl, Pavel Holý, Aldin Popaja, Pavel Šich, Miloš Englberth, Hana Vaňková, Petr Hampl. Hradec Králové: Galerie moderního umění v Hradci Králové, 2002, s. 4-10

Yves Klein, *Yves Klein*, Ostfildern: Hatje Cantz ; New York: Distributed Art Publishers, 2004

William Furlong, *Speaking of art: four decades of art in conversation*, London ; New York : Phaidon, 2010, s. 46-49, 193-197.